

Darina Křivánková



Jak si nabít hubu



motto



Jak si nabít hubu

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

motto

Darina Křivánková

Jak si nabít hubu – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS  **MEDIA**

Jak si nabít hubu

Darina Křivánková

Jak si nabít hubu

motto



Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

© Darina Křivánková, 2024

Cover illustration © Adam Dvořák, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-267-2741-5

ISBN e-knihy 978-80-267-2743-9 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-2744-6 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-267-2742-2 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

„Stejně ti závidím, že ses na to všechno dokázala vykašlat.“ Od bývalého kolegy z *Reflexu* to znělo upřímně. Neslyšela jsem to poprvé ani naposledy. Přitom jsem neměla pocit, že bych udělala něco pozoruhodného, prostě jsem jen odešla z práce. Odešla jsem, zatímco ostatní zůstávali. Nadávali na poměry jen tak pro sebe nebo i nahlas. Někteří ani nenadávali, byli tak nějak pragmaticky smíření. Tohle neumím. Když mi cesta, po které jdu, přestává dávat smysl, otočím se a jdu jinudy. I když opouštím post, který vypadá jako práce snů, i když přijdu o stálý příjem, i když nemám žádný plán B.

Nejde mi to odjakživa, dlouho jsem žila s tím, že vytrvalost je hodně vysoká hodnota a vzdávají se jen zbabělci. Moji rodiče se poznali na střední škole, dodnes žijí v bytě, kam jsme se přestěhovali, když mi bylo šest, a celý život se věnovali profesi, kterou vystudovali. A je to tak dobře, protože jsou

spokojení a mají se rádi. Můj bývalý tchán pracoval celý život v jedné fabrice u jednoho ponku. Pak odešel do důchodu, těšil se, že se bude věnovat sbírce známek a zahrádce, místo toho dostal rakovinu plic a do půl roku zemřel. To dobře rozhodně nebylo. Jako by ho zabila ta změna, jako by neuměl žít jinak, než jak žil přes čtyřicet let. Hodně mých kamarádek žije ve vztahu, který jim nepřináší radost, a dělá práci, která je (už) nenaplňuje. Znam to, žila jsem to.

Neudělala jsem určitě nic zásadního, jen jsem několikrát v životě odešla z místa, které vypadalo prestižně, zábavně a lukrativně, a několikrát jsem se pustila do něčeho, co naopak na první pohled nedávalo vůbec smysl. Nebyly to žádné super odvážné kousky, neodjela jsem na druhý konec světa, nevylezla jsem na nejvyšší horu ani nepřeplyla oceán, ale odvahu to chtělo. Odvahu vykročit z komfortní zóny a začít dělat něco jinak než dosud.

Aniž bych tušila, že to bude moje životní téma, zapsala jsem si kdysi do čtenářského deníku citát z *Hamleta*: „... strach... nám ochromuje vůli a dává snášet raději zla, jež známe, než prchnout k jiným, o nichž není zpráv...“ Nejde sice o hamletovské volby mezi žitím a nežitím v doslovném smyslu,

v symbolickém ale určitě. Změny mi pomáhají žít. Když jen tak přežívám, když dochází energie, motivace, radost... vím, že je čas na změnu. Někdy to trvá měsíce, někdy roky, někdy desetiletí. Jsou to etapy, které mají začátek a konec. Mezi začátkem a koncem by to v ideálním případě mělo dávat smysl.

Pak je tu spousta změn, které si nenaplánujeme a nerozhodneme se pro ně. Někdy jsem se s nimi prala, jindy je pokorně přijala. Často jsem se cítila bezmocná, našťavaná a vzteklá, protože si chci přece o svém životě rozhodovat sama. Ale někdy se věci prostě stanou. A ta na první pohled nejhorší, může překvapivě přinést hodně dobrého. Bohužel to funguje i naopak. Manuál na to neexistuje. Tak se s tím perete, co vám síly stačí, a pak vám dojde, že vůbec není žádná ostuda, když celý život neujedete na jednu nádrž. Že zastavit a dotankovat je úplně v pořádku. A že pokračovat po jiné cestě nebo dokonce přesednout do úplně jiného dopravního prostředku je vaše výsostné právo.

„V osm jsem tam, všechno je hotový, jen je třeba udělat čerstvý těsto na lívance a šlehačku, ale to Andy ví. A vem tu tašku s čistejma utěrkama,“ rekapituluju si to spíš sama pro sebe, zatímco zápasím s kartáčem na vlasy, za Danem už zaklaply dveře. Není to fér, proč jsou mužská rána o tolik snazší než ta ženská. Než ta moje určitě. A to rozhodně patřím k těm rychlejším. Když přeperu vlasy a dám jim jakýs takýs tvar, musím ještě zamaskovat opuchlé oči a povadlé kontury. I když mi to nezabere víc než pět šest minut, jsou to minuty, které pak chybí. Při nejlepší vůli nedokážu v zrcadle vidět tu paní, které už dávno bylo padesát. Sice moc dobře registruju všechny vrásky a dvojité brady, ale pořád se na mě dívá ta zrzavá holka, co si vůbec s ničím neví rady, ale nakonec si holt vždycky nějak poradí. Kdysi mi jeden kolega

z *Lidových novin* během hovoru položil nejspíš řečnickou otázku: „Kdy se asi tak z holky stane pani?“

„To bude hodně individuální, některá se jako pani už narodí, některá do pani nikdy nedoroste.“ „Taky bych řek. Ty nebudeš pani nikdy.“

Kéž by měl pravdu, probleskne mi hlavou, když si zavazuju tenisky.

Kopec s kaplí svatého Kříže se ještě topí v mlze, ale sluníčko už trochu hřeje. Šlapu nahoru Plešiveckou ulicí a koukám na Křižák doprava přes Vltavu. Dneska jsem se ani tak moc nezadýchala, i když jsem zase blbě spala a trochu mě bolí hlava. To rozchodíš, říkám si, a rychle seběhnu schody k Benešovu mostu. Na mostě jako vždycky trochu zpomalím, dneska je té vody nějak málo, koukám na jez, valící se vodu a pruh obnaženého břehu. Nohy ale automaticky zrychlí, spěchám. Sotva za mostem zahnu ke kostelu svatého Víta, věžní hodiny začnou odbíjet osmou. Jdu pozdě. Rychle zdolám tentokrát kratší, ale o to prudší stoupání. Na vyhlídce před hotelem Růže se fotí skupinka Asiátů, jinak jsem potkala jen pár venčených psů a raních běžců. Je neděle, „den za odměnu“, jak říká Daniel. Když zahnu do Rooseveltovy ulice, zrovna vynáší stolky před bistro na zahrádku a zdálky se

směje. Směje se hodně a často. I proto ho mám ráda. Pět schodů a jsem v Topince.

„Dari, co chceš k snídani? Dan si dá omeletu, Sára jen granolu s jogurtem, Adámek už jedl,“ hlásí Andrea z kuchyně. Nedělní snídane jsou takový rituál, na který si nenechá sáhnout. Chvilka klidu na konci hektického týdne před nejhektičtějším dnem. Dala bych si taky omeletu, ale abych nezdržovala, objednáám si jen připečenou topinku a hodně másla. A flat white. Rychle projedu knihu rezervací, dopíšu pár cedulek a roznesu je na stoly. Ještě zkontrolovat balkon a udělat fotku na instagram: záběr na věž kostela svatého Víta, kolem kterého jsem před chvílí šla. Výhled za milion, měli bychom za něj vybírat příplatek. „Tak si to dneska uděláme zase hezký!“ zahaleká Dan a postaví přede mě šálek kávy s krásně nakreslenou rosetou: „Zase se mi to moc nepovedlo.“ Některé věty říká prostě proto, že je říká každou neděli už přes dva roky.

V 8:50 bere za kliku Topinky první host. Dveře nepovolí, mladík se podívá na partnerku, pak na ceduli s otvíračkou, pak na hodinky. Dopíjím kávu, u toho rychle krájím pažitku, ještě dát dva rendlíky na plotnu, seřadit krabičky s garnishem na výdej – salát, ředkvičky, výhonky, semínka... A jdeme na to.

V 8:59 Sára odemkne dveře a vypustí dovnitř malý hlouček, který se stihl venku nashromáždit. S přesladkým úsměvem roztřídí ty, co mají rezervace, k příslušným stolům a snaží se najít řešení pro ty, kteří rezervace nemají. Pět minut nato mi přichází do kuchyně první objednávka: turecká vejce a brioška se šunkou. Poprvé rozpaluju pánev. A pak ještě asi šedesátkrát nebo sedmdesátkrát. Neděle jsou opravdu za odměnu: tříhodinový sprint, na jehož konci padneme na hubu, ale tak nějak šťastně. Topinka se během dopoledne několikrát zaplní po okraj, lidé do ní přitečou a odtečou, jako ta Vltava pod okny. Z placu ke mně doléhá směs češtiny, němčiny, angličtiny a něčeho, co zní jako maďarština. Z repráku hraje *Back On 74* od Jungle, slyším lupnout zátku od prosecca, kávovar vypustí páru. „Máme tu dvakrát snídani Topinka, lívanec s amarettem, smaženku se šunkou,“ hlásí Adámek. Rozpaluju čtyři pánve. Jedeme jako dobře namazaný stroj, žádný zbytečný pohyb. Skoro žádný. Než jsme se k tomu dopracovali, byla to dřina. Pořád je to dřina, ale už to trochu méně bolí.

Když jsem jednou přišla domů a řekla Danovi: „Co kdybysme měli restauraci?“ Odpověděl: „Proč ne!“ „A co kdybysme ji měli v Krumlově?“ „Proč ne!“

A to je taky odpověď na otázku, proč jsem zrovna tady a dělám, co dělám: „Proč ne!“

Ta nejzásadnější rozhodnutí kolikrát člověk udělá strašně rychle. Nejde o zbrklost nebo nerozvážnost. Prostě přijdou ve správný čas, všechno to do sebe zapadne a vy máte jasno. Takhle jsem kdysi koupila faru na venkově, před pár lety otevřela bistro, a ještě o pár let dřív začala žít s partnerem o třiaadvacet let mladším. Ani jedno, druhé či třetí nedává moc smysl, všechno to jsou skvělé způsoby, jak si nabít hubu. Přesto je považuju za to nejlepší, co jsem mohla udělat.

2 **Žlutý rolák a fialové kalhotky**

I.

„Tady si stoupni a čekej, dojdu pro paní učitelku.“ Nejspíš to byla zástupkyně ředitelky, kdo mě postavil v 1. D před tabulí jako na pranýř a nechal mě tam stát nekonečných pět minut.

Žlutý rolák mě strašně kousal. Asi byl s příměsí vlny nebo mohéru, což z něj dělalo kus kvalitního oděvu vhodného pro speciální příležitosti. Mám ho na sobě na řadě fotografií z té doby. Žlutý rolák a rozpačitě zamračený výraz někoho, kdo si vůbec není jistý, proč tu zrovna je a co má dělat.

Snažila jsem se očima trefit někam mezi pohledy třiceti dětí, hledět do nikam a tvářit se pokud možno neutrálně. Na zádech mě tížila žlutá aktovka dokonale sladěná s rolákem a hrudníček mi svírala vestička z bleděmodré skorodžínoviny, kterou mi máma ušila spolu s kalhotovou sukní podle

časopisu *Burda*. Na první den v nové škole jsem byla hezky oblečená, až nepatřičně hezky. Celá jsem byla nepatřičná. Vystrčená jako na hanbě před celou tou smečkou ponechanou bez dozoru.

Trvalo ani ne půl minuty, než se do polohlasného šepotu ozval první lehce tlumený výkřik: „Zrzoune!“ Ostatní to pobavilo. Během chvíle se „zrzoune“ ozvalo z druhého kouta místnosti, pak z dalšího. „Zrzoune“ poskakovalo třídou jako nafukovací balonek, někdo do něj jen tak lehce cvrnknul, někdo celkem odvážně plácnul. Zrzoun tam stál, zarytě se díval do dáli pevně rozhodnutý, že v žádném případě nesklopí pohled k zemi na důkaz své potupy.

Ve chvíli, kdy mu kolem hlavy proletěla první papírová koule, vstoupila do třídy paní učitelka Smanová. Děti ztichly, dozvěděly se, že jsem jejich nová spolužačka a mám dost divné jméno: Darina. Byla mi přidělena poslední volná židle v nacpané třídě vedle děvčete možná stejně vyděšeného, jako jsem byla já. Jmenovala se Briana. Ulevilo se mi, že jsem se mohla ztratit mezi ostatními, že mám konečně svoje místo a že se všichni začali věnovat slabikáři, a ne mně. Paní učitelce se taky ulevilo, když zjistila, že mám úhledně vedenou písanku a čtu prakticky plynule.

Byl listopad 1976 a my se přestěhovali „do většího“ na největší pražské sídliště Jižní Město. Bylo mi šest a půl, a sotva jsem začala chodit do školy, musela jsem do jiné. Tuhle změnu jsem si fakt nevybrala. Ta prostě přišla a nikdo se mě na nic neptal. Přijala jsem to jako všechno v té době: prostě to tak je a já to nějak zvládnou. Byla jsem zrzoun. Pořád jsem. Ale zatímco dnes se zdravím se svým kadeřníkem slovy „tak zase, prosím, přidat měď a ubrat stříbro“, tehdy jsem na své zrzavé stigma nijak hrdá nebyla. Přestože mě máma pečlivě stříhala hodně nakrátko, zrzavá hlava se přehlédnout nedala. Ve středověku by mě nejspíš chytli a upálili. V sedmdesátkách na Jižáku se mi jen posmívali.

Nijak zvlášť jsem tím netrpěla. Jednou se posmívali mně, že jsem zrzavá, jindy Jitce Balabánové, že je tlustá, pak Libušce Heinzové, že dostává pětky. Děti jsou už takové. Kruté. Když je jich hodně pohromadě. A nás tam tehdy bylo sakra hodně. Největší pražské sídliště bobtnalo a pohlcovalo další lidi, kteří se stěhovali do sotva dokončených paneláků, k nimž se museli brodit nekonečným blátem. Nedalo se před ním utéct, nebylo kudy. Každodenní večerní mytí zablácených bot mě provázelo po celou dobu, co jsem chodila na Jižáku do Modré školy.

Další podzim už otevřeli i školu Hnědou, byla jen o pár ulic dál, ale dětí tu bylo tolik, že ani tyhle dvě školy nestačily. Každopádně víc než polovina spolužáků z naší 1. D putovala do Hnědé a my zbylí jsme postoupili o patro výš do 2. A. Na starost nás dostala paní učitelka Eva Jonášová. Byla to zlatá žena, díky které spousta dětí neupadla do edukační letargie a ignorance, ale ráda a ochotně chodila do školy. Leckterí z nás od ní poprvé uslyšeli, že jsou šikovní a že se jim něco povedlo. Doma na komplimenty nějak nebyl čas a tehdy se obecně nenosily.

Vyrůstat v sedmdesátých a osmdesátých letech na sídlišti nebylo zas tak zlé, jak to může vypadat z televizních seriálů. Hrála jsem s holkama z ulice vybíjenou na chodníku za barákem, skákaly jsme gumu, hodně jsem četla, pořád si něco kreslila, jen tak zírala do prázdna, každý večer umyla zablácené boty... Zrzoun celkem hladce vplul mezi ostatní děti, i když se nikdy nikomu neposmíval. Prostě mu to přišlo hloupé. Byl rád, že někam patří, ale věděl, že někam nepotřebuje patřit za každou cenu.

II.

„Tak to se budete muset přeskládat, Darina bude první!“ Řadíme se při nástupu na první hodině tělocviku ve třetí třídě. Přes prázdniny jsem vyrostla

asi o dvanáct centimetrů, byla jsem najednou nejvyšší nejen ze všech holek, ale z celé třídy.

Když je vám devět, nechcete trčet nad všemi ostatními. Navíc už jsem nebyla to hubené dítě samá ruka, samá noha. Měla jsem prsa, malá, ale nepřehlédnutelná. Když je vám devět, nechcete mít prsa! Když je vám devět, nechcete nic řešit, máte svůj malý nekonečný svět, kam se toho vejde strašně moc, chcete si číst knížky od Arthura Ransoma, kreslit barevnýma fixama, těšit se do zoo, na výlet, na prázdniny... rozhodně nechcete prsa. A už vůbec ne menstruaci. Obzvlášť když netušíte, co to je.

Vybavuju si ten pocit dost dobře i po mnoha letech. Šla jsem na záchod a stáhla si kalhotky. Byly světle fialové, z poměrně ohavného materiálu. Ve skutečnosti to ani nebyly kalhotky, ale spodní díl pyžama tvořeného kraťoučkou noční košilkou a kalhotkami. Máma nebyla ráda, když jsem je nosila, právě proto, že byly takové nepředpisové. Já je ze stejného důvodu milovala. Vybočovaly z řady bílých bavlněných spodářků s nápisy Montag až Sonntag lemovaných různobarevnými gumičkami, které se tak rády vytahovaly a trhaly. Vždycky mě znervózňovalo, když jsem si v úterý natáhla ty středeční, nebo páteční v neděli. To

s těmi fialovými polyesterovými s bílou mašličkou nehrozilo.

Teď jsem do nich hleděla a viděla v nich něco, co tam nemělo být. V kalhotkách srolovaných dole u kotníků byla hnědočervená skvrna. Vypadalo to jako krev. Byla to krev. Nechápala jsem, kde se tam vzala. Zaskočená jsem byla jen chvíli, rozhodla jsem se jednat: budu dělat jako že nic, flek zkusím vyprat, na nic se nepříjde. Netušila jsem, že skvrna nezůstane osamocená. A tak nějak automaticky jsem se kvůli umazanému oblečení cítila provinile. Snažila jsem se sama sebe přesvědčit, že se nic neděje. Nenapadlo mě jít s tím jednoduše za mámou, předpokládala jsem, že dostanu vynadáno. Nakonec se to nějak provalilo, když jsem se skvrnu nenápadně a zjevně marně snažila vyprat. Máma z toho byla zaskočená ještě víc než já, dozvěděla jsem se, že jsem TO dostala, že TO teď bude každý měsíc a že je to u holek normální. Můj vnitřní zmatek to nijak neurovnalo.

Dalo se to očekávat, rostla jsem strašně rychle, ale nikoho nenapadlo mě na tu změnu připravit. Tehdy to tak prostě bylo. O určitých věcech se nemluvalo, ani o těch úplně apolitických, které jsou odpradáвна běžnou součástí života, jako je menstruace. Tahle změna přijít musela, to bylo jasné, jen to načasování bylo úplně špatné. Svou první

menstruaci jsem dostala o tři roky dřív než svou první barbinu. Dětství bylo nenávratně v pytli.

Před pár lety se mě jeden terapeut zeptal: „Co jste si nejvíc přála jako dítě?“ „Chtěla jsem být dospělá,“ odpověděla jsem rychle a bez rozmyšlení. „Vidíte, vaše tělo vás poslechlo.“ Jakkoli na mě byla tahle myšlenka příliš ezo, dávala smysl. Až na to, že moje touha po dospělosti byla spojená s vidinou, že se zbavím rodičovských zákazů a příkazů, že budu moct chodit spát, kdy budu chtít, číst si, jak dlouho budu chtít, a nebudu muset jíst svačiny. O nějaké menstruaci tu nebyla řeč.

Já a moje menstruace jsme spolu osaměly. Pořád jsem měla kamarádky, pořád jsem měla mezi ostatními dětmi přirozenou autoritu, ale kromě toho, že jsem byla zrzavá, jsem byla i moc velká a taky už trochu prsatá, což byly další dobré důvody k posměškům. O posměscích už víme, že patří k přirozeným projevům dětské smečky, která umí k posmívání pozoruhodně vytěžit prakticky cokoli. Takže jsem v tom nebyla sama. Ale sama jsem se cítila. Vypadala jsem na čtrnáct, ale bylo mi devět. To vyděšené dítě uvnitř se přes noc stalo ultrazodpovědnou holkou, která se ten vnitřní zmatek snažila vytěsnit. Když se řešilo, kdo půjde po škole s oběžníkem, bude dělat předsedu třídy nebo

moderovat školní akademii, bylo tak nějak jasné, na koho to padne. Možná mi to i trochu lichotilo. Každopádně bych většinu z toho oželela výměnou za to „být jako ostatní“. Třeba ty obzvlášť nechutné a ponižující návštěvy na dětské gynekologii, které jsem vždycky mlčky protrpěla, protože všichni v místnosti tvrdili, že „je to normální“, že „musím“, a já nikoho nechtěla zklamat. Máma mi pak za odměnu vždycky koupila v řeznictví na Tylově náměstí vinnou klobásu a udělala mi ji doma k obědu.

Pak jsem jednoho dne dostala injekci a přestala růst. Někdy v sedmé třídě mě většina ostatních holek dorostla, sice jsem pořád vypadala starší, ale aspoň jsem už tak netrčela. Pořád jsem si ale přišla divná, šeredná, zmatená, nezapadala jsem mezi své vrstevníky, nezapadala jsem nikam. Navíc moje oči tu hormonální bouři v mém těle nějak zaspaly, někdy ve čtvrté třídě jsem začala špatně vidět na dálku a vyfasovala brýle. Takže ještě brejlatá. Nestihla jsem být roztomilá holčička s culíky a šaty s volánky, tahle etapa v mém životě nebyla. Z hubeného zrzouna, co vypadal jako kluk, se během pár let stala ženská. Fyzicky. A mentálně vlastně taky. Mozek se snažil dohnat tělo.

Přestože se mi hlavou honila spousta zmatku, naše pragmatická rodina mě vždycky dokázala